

Locuinta Redactorului

si
Cancelaria Redactiunii
e in
Strat'a tragatoriului (Lă-
vășutoza), Nr 5.

Scrisorile nefrancate nu se vor
primi decât numai de la corespun-
dintii regulazi ai „Federatiunii.”
Articlii tramisi si nepublicati se
voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va est Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'i:

prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 16 „ = 16 „ „
„ 3 „ 8 „ = 8 „ „

Pentru inserziuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taos'a tim-
brale pentru fiesce-care publica-
tiune separatu. In loculu deschis
20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Invitare de prenumeratiune

la Diurnulu politicu

„FEDERATIUNEA“

pre Cursulu Anului MDCCCLXXI.

Conditiiunile remanu cellea vechie. Diurnulu va urmá, cá mainainte, a east de trei ori in septemana: *Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a*, totu-de-un'a demineti'a. Pretinlu e cunosentu:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.

„ 6 „ „ . . . 6 „ „ „

„ annulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'i si tierrele straine:

Pre trei lune . . . 8 lei n. = 8 franci.

„ 6 „ „ . . . 16 „ „ = 16 „

„ annulu intregu . . . 30 „ „ = 30 „

Invetiatoriloru satesci — addeverindu lips'a mediulocelor — se va dá, si pre viitoriu, cu pretinlu scadiutu, adeca pre 3 lune 2 fl. v. a., pre 6 lune 4 fl. v. a., pre annulu intregu 8 fl. v. a. Gratificatiunile se facu numai celoru lipsiti de tote mediulocel materiale, precum s'a urmatu si pâna acum d'in partea nostra.

Tramiterea baniloru de prenumeratiune prin avise postale este cu multu mai indemana si cu mai pucine spese decâtu prin epistole; deci colele de subscriptiune tiparite, — cari le intrebuintasemu pâna acum, mai alesu pentru collectanti, — au devenitu, intru adeveru, de prisosu. Prin urmare, ni luám libertatea de a rogá pre OO. nostri cetitori, ca sê binevoiesca a se prenumera prin *avisele postale*, unde se pote, éra unde acésta indemana lipsece, a tramite banii in epistole francate. — *Collectantiloru*, cari voru binevoi a se insarcina cu adunarea prenumerantiloru, se dá, ca si in trecut, de la *siepte* esemplarie, unulu gratificatiune, sêu *pre iulu* respund. Numele, *post'a ultima*, locuinti'a, etc. a se scrie legibilu. — *Reclamatiiunile* a se face in epistole *deschise* (nesigillate) si *nefrancate*. Acésta o repetim intru adinsu, cá-ce totu se mai intempla, de unii d'intre OO. cetitorii nostri reclama in epistole sigillate, facundu spese netrebuintiose.

Cu nrulu presentu se termina cursulu anului 1870. Facemu atenti pre onorabili nostri cetitori ca cu nume rulu viitoriu alu anului 1871. vomu incepe a publica unu tractatu alu redactorului actualu, intitulatu „Romanii; si constitutiunile Transilvaniei.” Acestu tractatu se va scote si in brosiura separata.

Revist'a anului 1870.

I.

Abia duoe dñle anca, si anulu 1870. a trecut si elu, precum trece unu minutu dupa minutu, o ora dupa ora, o dñ dupa dñ. Elu á trecut, dupa altii, de diece dñle acum; anca 48 de ore, si elu va fi trecut dupa tote calendariel calendariloru.

Memorabilu anu!

In Franci'a cade unu imperiu si renasce republic'a.

In Spani'a se radica unu tron in momentulu candu fondatorele lui cade ucisu pre stradele Madridului.

In Itali'a cade pap'a d'in poterea lui lumesca, si Rom'a devine capital'a Italiei unite.

Franci'a redata republicei; Spani'a suppusa unui rege; Itali'a redata sie-si.

In Germani'a se introduce imperialismulu, si in momentulu candu ar' fi se devina unita, ea cade sub jugula unui despotu.

In Angli'a, in Russi'a si in Turci'a, remanu tote cum au fostu; egoismu, asuprire, intunerecu.

In Austri'a, o! in Austri'a, supremati'a a doue elemente a supr'a romaniloru si slaviloru, pare a se fuduli si a nu cede nimicu.

La noi, nici-unu pasiu energicu pentru eliberarea tierrei si a natiunei.

In Roman'i'a, dela caderea cabinetului Bra-teanu-Golescu, intriga, ruina, incertitudine.

Éca anulu 1870; éca fasile lui mai marcate. Se intramu mai afundu in elu, si se facemu o recensiene mai detaliata.

Cu inceputulu anului 1870. Franci'a ducea primulu rolu politicu in Europ'a. Miscarile liberali au datu imperiului primulu ministeriu parlamentariu in ianuariu. Cabinetulu lui Ollivier a inceputu a introduce institutiuni si reforme liberali. — Napoleon anca para ca face pre liberalulu, si intr'o scrisore cátra Ollivier, la 22. martiu, invita pre acésta, cá se elaboredie unu senatu-consultu, pentru a impartii potestatea legislativa intre camera si senatu, si pentru a redá natiunei creptulu de constituire propria. Ollivier a facutu proiectulu de senatu-consultu si l-a propusu camerei. In camera s'a escatu discussiune infocata a supr'a cestiunei daca: acelu senatu-consultu se se adopte numai prin camera si senatu, sêu prin plebiscitu. S'a adoptatu plebiscitul, si la 8. mai, constitutiunea lui Napoleon a scosu 7 milioane de voturi d'in urnele imperiali. La 15. maiu vine principele Grammont la ministeriulu de esterne. Cu inceputulu lui iuliu se latiesce faim'a despre candidatur'a unui Hohenzollern la tronulu Spaniei. Acésta faima a produsu o iritatie universalu. Faptele apoi s'a succesu cu o rapiditate de torrentu. S'a tramisu o nota la Berolinu; pretensiunile Franciei erau sustienute de Angli'a, Austri'a si Itali'a. Benedetti merge la regele prussacu in Ems; acésta se porta in modu provocatoriu fatie cu marele consulu alu Franciei: ceea ce a facutu resbelulu inevitabilu. In 14. iuliu pre stradele Parisului se facu demonstratiuni resbelice; in alta dñ Grammont anuncia in amenduoe camerele, ca resbelulu se va declará; si éra-si in alta dñ, a iesitu decretulu prusescu pentru mobilizarea militiei; la acésta scire, si la scirea ca prussacii ar' fi irrumptu pre teritoriu francesu, camer'a a votatu unu creditu de 500 milioane, si recrutii. La 19. iuliu se tramite declararea de resbelu in Berolinu; Napoleon dá o proclamatiune la poporu; imperatés'a Eugeni'a se numesce regenta. Lupt'a incepe. In augustu cade ministeriulu lui Ollivier, si vine Palicau. Loviri dupa loviri, bătăi dupa bătăi pêné la catastrofa de la Sedan. Indata dupa acésta catastrofa, la 3. septembrie, fara cea mai mica versare de sange, se declara detronarea Napoleoniloru, si se proclama Republic'a; se instituie unu „gubernu de defenza natiunale”, a carui delegatiune asta-di este in Bordeaux. Republic'a francesca e recunoscuta formale de Americ'a, Svitier'a si Spani'a; in fapta e recunoscuta si de celelalte poteri. Franci'a-republica lupta, si va luptá pêné va invinge pre inimicii libertatii natiunali, si ai umanitati.

Itali'a, mai fericita de cátu celelalte state, in a. 1870., a terminatu marea opera a unitatii italice. Conciliulu ecumenicu care se intrunise anca la 8. decembre 1869., a tienutu pêné catra midi-loculu lui iuliu 1870.; elu s'a ocupatu cu schem'a despre infallibilitatea papei; discussiunea a supr'a acéstei absurditati a fostu infocata, de multe ori vehemanta; maioritaea o a fortiatu, o a vrutu, si la 13. si 18. iuliu o a primitu definitivu si cu tota solemnitatea. Beseric'a catolica are cu o dogma mai multu; episcopii s'au intorsu apoi acasa, si conciliulu a peritu frumosu si fara sgomotu in midi-loculu graveloru eveneminte ce atunci se preparau. In lun'a lui iuliu, guvernulu Italiei facea mari preparative de resbelu; s'ar' fi parutu ca se pregatesce o aliantia intre Franci'a si Itali'a; ea inse nu s'a facutu. In augustu iesse armat'a francesca d'in Rom'a, si guvernulu papalu incepe a-si organisa armat'a, dar' n'a potutu scote la cale nimicu. Dupa catastrofa de la Sedan, poporulu italianu a cerutu ocuparea Romei prin italieni. Ea s'a si facutu. Ostea italiana sub conducerea lui Cadorna ajunge la 18. sept. sub Rom'a si in 20. intra in cetatea eterna. Plebiscitul de la 3. octobre a decretatu intrunirea provinciiloru papali cu Itali'a.

Lamarmora se numesce guvernatoarele Romei; si se facu tote dispositiunile, pentru cá de o parte se fia asigurata independenti'a papei in beseric'a, si de alta parte Itali'a se fia un'a si nedespartita cu vechiulu capitoliu alu Romei: Curi'a a miscatu tote petrite, cá poteriile europene se desaprobe ocupatiunea Romei prin italieni; dar' nu i-a succesu. Rom'a e capital'a Italiei, si Itali'a unita.

In Spani'a anulu 1870. s'a inceputu cu turburari. Regele Italiei nu si-a datu invoirea la candidatur'a principelui de Genua. Candidatur'a lui Montpensier prinde d'in ce in ce mai multu terenu. Miscari carlistice se aréta. Unu decretu de la 19. martiu oblega clerulu a jurá pre constitutiune. Pre la inceputulu lui iuniu cortesii delibera a supr'a lezei pentru alegerea de rege. — Intr'acea Prim inventa candidatur'a lui Hohenzollern, si ca sê nu fia impededatu in planulu seu, face de se aména siedintiele cortesiloru pêné la 31. octovre. La 25. iuniu ex-regin'a Isabella abdicat tronulu in favorulu fiului seu. La erumperea resbelului, Spani'a nu se misca nici intr'o parte. Prim adopta candidatur'a principelui de Aosta, care sub nume de Amadeu I. a fostu si alesu, si cu invoirea tatatului seu, regelui galant'uomo, a primitu alegerea. Cortesii s'au dissolvatu; Spani'a are rege; dar' Prim nu mai este.

De pre campulu resbelului.

Relativu la sangerosele lupte de la Bapaume, intemperate in 2. si 3. ian., primiramu urmatoriele raporturi: Generalulu Faidherbe comunica d'in Avenes-les-Bapaume, cu datulu 3. ian., cá la Bapaume a avutu locu una lupta de doue-spre-diece ore, in carea prusii fure respinsi cu perderi enorme d'in tote pusetiunile si satele.

D'in contr'a, generalulu Manteuffel telegrafeza d'in Amiens, cu datulu 4. ian., cá in 2. ian., la media-dñ, francesii luara cu poteri considerabile ofensiv'a, fure inse respinsi la Saignies de brigad'a Strubberg cu perderi mari, lasandu in mânele nemtiloru 250 prisionieri. In 3. ian., generalulu Goeben aperá cu gloria pusetiunea de la Bapaume contr'a armatei francesce de nordu, si facú 260 prisionieri. Noptea, francesii se rstrasera spre Arras si Douai, cu care ocaziune cavalleri'a nentiesca atacá cu succesu unu batalionu francesu, si facú mai multi prisionieri.

Pre cátu de simplu e raportulu generalului Faidherbe, pre atátu de confusu si complicatu e alu lui Manteuffel. Una privire fugitiva preste chart'a teatrului de resbelu ni areta in destulu, cá armat'a francesca de nordu a strabatutu invingatoria. Si a nume, cortelulu generalu alu lui Faidherbe se aflá in preser'a luptei la Avenes-les-Bapaume, in departare vesticá de unu patriu de mila de la cetatea si fortareti'a Bapaume, langa drumulu ce conduce spre Amiens, éra cortelulu generalului Manteuffel se aflá, in 4. l. c., in Amiens, in departare de siese mile de la campulu bataliei. Dupa lupt'a de la Pont-Noyelles, generalulu Manteuffel persecutase pre francesi pâna la Bapaume, si luá pusetiune intre calea ferata si drumulu, ce conducu de la Amiens spre Arras, éra aripele armatei lui se radiemáu pre Achiet si Saignies. Satulu primu jace in departare nordu-vestica de una mila, éra celu d'in urma in departare nordica de una diumetate de mila de la Bapaume. Lupt'a avú locu pre lini'a susu indicata Achiet-Saignies. D'in pusetiunea geografica a loculu, unde si-a transpusu generalulu Faidherbe cortelulu sêu generalu, se vede apriatu, cá prusii fure constrinsi a se retrage.

Unu telegramu d'in Bordeaux, datatu d'in 5. ian., comunica urmatoriu raportu detaiatu alu generalului Faidherbe, datatu d'in Arras, in 4. ian.: „Armat'a de nordu parasi Baurains-ulu, langa Arras, in 2. l. c., si in diu'a acésta dede preste inimicu pre lini'a Courcelles, Ervillers si Mory. Se desvoltá una lupta sangerosa, carea durá de la 9 ore demaneti'a pâna la murgitulu serei. Resultatu fu forte multumitoriu in arip'a dreapta, éra

in centru si in aripa stanga remase nedecis. Eri, la 7 ore demaneta, lupta s'a inceput de nou, si dura tota ziua cu inversunare mare. Inimiculu fu batutu pre deplinu si persecutatu pana la Bapaume. Mai multe sate fure ocupate de trupele noastre cu bajonet'a. Perderile inimicului sunt forte mari."

Unu telegramu d'in Lille, datatu d'in 7. ian., ni aduce urmatori'a scire: Armata francesca de nordu cantoneza pre campulu bataliei d'in 3. ian., si se estinde de la St. Leger pana la Ad'infen. Cortelulu generalu alu comandantelui Faidherbe se afla in Boileux-le-Mont. D'in fortaretiile litoralului vesticu sosescu in Dunkerque una multime de intariri pentru armata de nordu.

Diariulu „Echo du Nord“ de la 4. ian. scrie, cu privire la lupta de la Bapaume, urmatoriile: „Invingerea a dou'a, eluptata chiaru acum'a de armata de nordu, e mai decidiatoria decatu cea d'ant'au. Inimiculu fu atacatu si respinsu pre drumulu ce conduce spre Lille. Inse invingerea e forte scumpu cumperata. De-si perderile in vasoriloru sunt enorme, inse si vulneratii nostri sunt numerosi. In centru, generalulu Bourbaki innainteza spre Orléans, si Chaney spre Parisu. — Garibaldi a primitu ordinulu d'a strabate spre ostu.“

Dupa unu telegramu d'in Bordeaux, datatu d'in 7. ian., prusii ocupara de nouu cetatea Auxerre; Semur-ulu se afla inca totu in posesiunea francesiloru. Trupele prusesci fure imprasciate la Briare de una colona de soldati marinari, cu care ocaziune prusii perdura aproape la 200 fetiori.

Unu telegramu francesu d'in Le Mans, datatu d'in 6. ian., ni aduce urmatori'a scire: „Inimiculu ataca asta-di, la 11 ore a. m., pre generalulu Curten in tinentulu de la St. Cyr, Villeparcher si Villechauvre. Dupa ce colona Jobley fu respinsa pana la Neuville, generalulu Curten i mersa intru ajutoriu, luà numai decatu ofensiva; reocupa pusetiunile perdute, si respinse pre inimicu pana preste St. Armand, unde apoi trupele francese petrecura preste nopte. — Inimiculu lasa dupa sine una multime de morti si raniti, precum si unu numeru mare de prisionieri. Generalulu Jouffroy, care intrase in actiune la doue ore si diumetate, a contribuitu in modu potinte la succesulu invingerei.“

Diariulu vienesu „Tagespresse“, comunica urmatoriulu telegramu d'in Chateau-Bourneil, datatu d'in 9. ian.: „In butulu totoruru incordariloru extraordinarie ale prusiloru, aperarea loru la Villersexel (langa fluviulu Oignon), chiaia pusetiuniloru loru, n'a succesu neci decatu; cele mai multe locuri fure ocupate de francesi cu bajonet'a. — Acesta lupta crancena dura tota ziua; invingerea francesiloru este splendida.“

Cu privire la scirea de mai susu a diariului „Tagespresse“, primiramu urmatoriulu telegramu d'in Bordeaux, datatu d'in 10. ianuaru: Scirile d'in Rougemont, sosite in 9. l. c. de la armata de ostu, comunica: Asta-di avu locu una lupta mare, carea dura pana la 7 ore ser'a; intunerculu noptii ne impedece a apretia importantia invingerei; comandantele supremu petrece preste nopte in centrulu campulu de lupta. Tote pusetiunile insirate in proclamatiunea de ieri fure asta di sera ocupate de armata nostra; chiaia puse-

tiuniloru, Villersexel (langa fluviulu Oignon), fu ocupata intre eschiamatiuni de: se traiesca re publica!

Consemnatiunea

ofertelor donate in favorulu institutului romanu de fete ce are se se infintieze in Oradea-Mare *)

Nr. ordine.	Numele donatorului.	Locuinta.	Sum'a solvita.		Observatiuni.
			fl.	cr.	
1	Francisca Popu	Morlac'a	5	—	Collectanta Dn'a Francisca Popu, protoposa in Morlac'a.
2	Anania Popu, protoposa	"	3	—	
3	Carolina Popu	"	2	—	
4	Iustina Galu	Securu	5	—	
5	Nicolau Rosca	Fildudejosu	3	—	
6	Juliana Popu	Ciucea	2	—	
7	Stefanu Raszo	"	—	20	
8	Ilka Agoston	"	—	20	
9	Maria Raszo	"	—	20	
10	Anica Saru	Securu	2	—	
11	Veronica Baritiu	Molosigu	1	20	
12	Ana Popu	Morlac'a	1	50	
13	Elena Unguru	"	1	—	
14	Ioachim Lucaci	"	1	—	
15	Gabriela Labon	Fildudejosu	1	40	
16	Elena Popu	"	—	60	
17	Vasiliu Draganu	Ciucea	1	—	
18	Regina Savu	Visagu	1	—	
19	Petru Petranu	Sfarasiu	—	60	
20	Petru Olariu	Hodisiu	1	—	
21	Anastasia Olariu	"	1	—	
22	Veronica Petrisioru	Bolog'a	—	50	
23	Gregoriu I. Tomescu	B.-Hunyad	—	50	
		Sum'a	34	90	

Dn'a Maria Cab'a n. Stanu Giurtelecu 3 fl. s'a transmisu de a dreptulu la subscri'sa.

In numele comitetului ad-hoc:

Paulina Romanu
nascuta Covaciu.

Bai'a-Mare, 23. dec. 1870.

Societatea de lectura a studintiloru romanu de la gimnasiulu d'in Bai'a-Mare tienu in 18. dec., in presintia mai multoru ospeti, siedintia publica, cu urmatoriulu programu:

Dupa „Desceptate Romane“, presedintele Ionu Giula si-esprima, in vorbirea sa de deschidere, bucuria, ca societatea nostra si-sciu caseiga unu interesu viu la inteligentia romana d'in Bai'a-Mare, care se manifesta prin participarea sa la acesta siedintia. Cetindu-se apoi protocolulu siedintiei trecute, s'a executatu pre violina; „Feta de romanu sum“ si „Hatigan'a“, de D. Hosanu, Ionu Stefu, Iuliu si Ionu Popu. Dupa aca s'au cetitu elaboretele membriloru societatii, si a nume: „Natiunea romana“, de Ales. Muresianu; „Tomn'a“, de Ionu Popu; „Gradinari“, de Em. Ratin; „De cum-va“, de I. Popu; „Studintele“, de Iuliu Popu; „Catra studinte“, de Ionu Giula; „Studintele“, de Ionu Stefu; „Unu visu“, de Ionu Babiciu. Dupa ace'a urma critic'a a supr'a acestoru operate, scrisa de D. Ionu Popu, professoru si conducatoriulu societatii, care, preste totu, fu multumitu cu rezultatulu ostencelor nostre, dicund, ca nu este ore fericire a fi romanu asta-di, candu romanulu, desceptatu d'in letargia, nu numai da semne invederate despre esistintia si vietia sa, ci a aflu si modulu celu mai accomodatu, prin care si-pote asigura ve-

*) Vedi Nrii 99, 100, 101, 102, 103, 105, 106, 109 si 127 ai „Fed.“

toria ni pote da respunsu indestulitoriu. — Eu d'in parte-mi nu stau la indointia, ca istoriculu nepartinitoriu va constata si adeveri cu documente neresturnabile, ca poporul romanescu d'in Transilvania, aruncatu si elu alaturea cu alte natii in valurile aniloru 1848/9, n'a trebuitu si nu a potutu apuca alta cale, decatu lumai aceea pre care o apucase densulu, neci a se alatura langa altu aliatu, decatu langa acelu-a, pre care lualesese mai de inainte, bunu, reu, onestu seu perfidu, curagiosu seu codardu, acelu-a cautu se fia; mai incolo, totu istoria va scote la lumina, ca romanii au fostu atunci in dreptulu loru deplinu a se scolã cu arme de aperare si a combate pre adversarii loru, cari devenisera de multu cu totulu surdi la vocea umanitatii, a christianismului, a ratiunii si a patriei. Nu romanii au fostu rebelli in 1848/9, ci rebelli au fostu adversarii loru intru intielesu duplu, in catu adeca ei s'au rescolatu cu arme nu numai a supr'a dinastiei, carei-a totu ei i jurasera de nenumerate ori credintia, ci si a supr'a majoritatii poporului tiei, a supr'a carui-a conspirasera era-si de nenumerate ori cu scopu de a-i calcã si sugrumã cele mai scumpe drepturi omenesci si nationali eterne, prin urmare, neci-una-data prescriptibili.

D'in impartesirile succincte, cate incapura in cadrulu acestoru meditatiuni, se pote cunosce ca istoriculu, carele va intreprinde a descrie evenimentele aniloru epocali numiti aici mai de multe ori, mai inainte de a se ocupa de persone, cari se voru fi aflandu inca in vietia, pre cari inse-

ntoriulu; si acestu modu este: sciintia si cultura. Vedendu dlu conducatoriulu alu societatii, ca tenerii romanu de la gimnasiulu d'in Bai'a-Mare innainteza pre acesta cale salutarã, nu potu intrelesã a nu ne indemna la barbatia, constantia si seriositate, recomandandu-ni totodata si impropiarea artei oratorice, ca-ci prin acest'a se apera asta-di interesele si se direge veri-ce cestiune.

Dupa vederea si criticarea operatelor, corulu vocalu, sub conducerea lui I. Stefu, intona: „Asta-di fratiloru Romani“ si „Diorile frumose.“ Iuliu Popu dechiamã poesi'a „Catra martirii romanu d'in 1848—49“, de A. Muresianu, si Ionu Stefu „Catra renegati“, de Ios. Vulcanu. Corulu vocalu esecuta apoi „Trei floricele“, opera, si „Romanc'a“, figur'a a dou'a. Dupa terminarea acestoru-a, presedintele multumit ospetiloru pentru viuulu interesu manifestatu facia de societatea nostra, candu la initiativ'a dlui M. Borbély donara bibliotecei societatii una suma de 19 fl. v. a., si a nume: d. M. Borbély, medicu, 1 fl.; Constantinu Coti, telegrafistu, 2 fl.; domn'a veduva a lui Demetriu Sfura 3 fl.; domn'a Ioane Popu 5 fl.; Teodoru Sabo, protop., 3 fl.; domnisor'a Laur'a Ceterasiu 1 fl.; dsior'a Mari'a Lucaci 1 fl.; Georgiu Popu cu socia-sa 2 fl., si Mihaiu Lucaci, cantoru, 1 fl. v. a., caroru-a subscrisii li aducu cea mai ferbinto multumita.

In numele societatii:
Ioane Giula, m. p.
presiedinte.
Iuliu Popu, m. p.
critisatoriu.

Romani'a.

Adunarea deputatiloru.

In siedintia de la 8, 9 si 10. decembrie a camerei s'au continuatu desbaterile a supr'a proiectului de adresa la mesagiulu tronului. Desbaterile devenira totu mai seriose si mai putienu placute pentru ministeriulu dlui Iepurenu. Cestiunea militeloru dede ocaziune a se spune guvernulu multe si severe adeveruri. Dnii deputati au constatatu, ca legea armarii a fostu cu totulu lasata in desuetudine, ca militiele, acesta puternica resursa pentru tiera, in casu de periculu, nu esistu de locu; ca, in fine, mediu-locule mai eficaci pentru organizarea aperarii nationale au fostu cu totulu neglese de poterea esecutiva. Cu tote protestarile dloru ministri, cari cereau suprimerea d'in adresa a paragrafulu relativu la armare, adunarea a manu-tienutu acelu paragrafu, declarandu astu-feliu, ca ea impartesiesce parerea intregi natii a supr'a sistematicei desorganizari a poterii armate a tiei.

Dupa votarea adresei, se alesa una comisiune, constatatoria d'in 20 de deputati, carea se presinte Domnitoriu-lui adresa camerei.

In siedintia de la 11. dec., presedintele Costaforu spune, ca a primitu comunicatiunea de la palatu, ca Domnitoriuulu va primi in ziua ace'a, la 2 ore d. m., comisiunea insarcinata cu presintarea adresei ca respunsu la mesagiulu tronului. Dupa ore-si-cari consultari relative la agendele camerei, siedintia se inchiaia la 1¼ ore d. m.

Siedintia de la 12. decembrie 1870.

Siedintia se deschide la ora 1 d. m., sub presiedintia dlui Costaforu.

Dupa aprobarea sumariulu si citirea comunicatelor ordinare ale dilei, presedintele arãta, ca ieri, 11. dec., la 2 ore, biurulu si comisiunea trasa la sorti a adresatu Ma-

nu ar' voi se le vate, va avã a face cu mai multe cestiuni de principiu, cum si totu-una-data cu inregistrarea unui mare numeru de evenimente, a caroru cadere preste noi nu a depinsu de la neci-unu romanu, ci ele au venitu de la altii, d'in afara, si asiã au influentiatu a supr'a nostra a totoruru.

Cu tote aceste-a, se punemu casulu, ca unii barbati romanu, cari au luat parte la actiunile d'in 1848/9, prin impartesirea documentelor, ar' deveni compromisi greu. In asemenea casu, ce are se face istoriculu?

Dupa noi, asemenea compromisiune se pote reduce seu numai la nesce erroru grele, commise de unulu seu altulu d'in lips'a de pricepere, seu in urmarea unora influentie d'in afara; ori ca joca la midiu-locu vre-una tradare. In ambele casuri, istoriculu este detoriu, in consciintia si pre onore, a cerceta documentele cu tota rigorea, a comprobã autenticitatea loru, a le impartesi intocma si a lasã ca se vorbesca ele si numai ele; era daca i lipsescu documente, a se informã cu de-a-meruntulu de la barbati, despre alu caroru caracteru nepetatu si amore pentru adeveru este convinsu, apoi a se provocã la marturisirea lorã. De se voru descoperi erroru, ne vomu desbaiera de vanitate si ni le vomu recunosce acei-a, cari le vomu fi commis. De va fi tradare (proditio), apoi care omu de onore va crutiã vre-una-data pre tradatoriu? Inse tocm'a asiã, neci-unu omu de onore si, prin urmare, neci-unu istoricu nu va cutezã se scota d'in condeulu seu cuventulu de tradare, pana candu

BOISIORIA.

Despre istoria mai noua si mai alesu despre istoria aniloru 1848 si 1849.

(Discursu tinentu de Georgiu Baritiu in siedintia publica d'in 14/26 sept. a societatii academice.)

(Fine.)*

Acestea cifre sunt scose d'in conscriptiunea oficiale facuta de catra organele publice ale guvernulu imperatescu, inchiaiate si autenticate in 30. ianuaru 1851, adeca la 1½ anu dupa supresiunea revolutiunei unguresci.

Si ore de ce crima erau acusatii acei romanu si acei sasi, pre cari ungurii i spendiurau, impuseau, taiau, aruncau in riuri mari, si cu alte moduri li ascundeau sorele? Ei au fostu acusatii, cum s'a disu si mai susu, de crimele infricosiate ale tradarei, rebelliunei, perduelliunei.

Care d'in partile belligerante transilvane a fostu la an. 1848/9 in dreptu, si care nu? Si cine se deã respunsulu infricosiatu inaintea tribunalulu cerescu si alu istoriei pentru catu sange omenescu s'a versatu, pentru crudimele feroase cate s'au patratu, si pentru cate averi s'au depredatu in sume de multe milioane?

La tote aceste-a numai istoria drepta si nepartini-

Vedi Nrii 132 si 133 ai „Fed.“

riei Sale responsabilu la mesagiulu tronului. Dsa citește apoi si responsabilu Mariei Sale (aplaude.) Adunarea ié actu.

D. primu-ministru Iepurénu aréta că, dupa ce adunarea a indeplinitu si partea esentiale a parlamentarismului, vine si ministeriulu a face urmatoriile declarări:

Ati usatu, dîce dsa — si ve suntemu recunoscutori — de prerogativ'a controlului. Ati discutatu mai multe dile cestiunea drumului de feru, alegerile d'in Bucuresei, etc. La ordinea dilei sunt multime de interpelări. Departe de noi ide'a d'a fugi de responsabilitatea ce are guvernulu, inse ne gasimu intr'una pusetiune critica: cestiunea financiaria. Ne amu pusu dar' intrebaria: voi-va adunarea se intrerumpa pentru momentu discusiunile si se incepa lucrarea legiloru financiale, séu, in nemuliamirea sa, va continua cu interpelările? Ar' fi una lipsa de respectu pentru raspunderea de care trebuie se fimu petrunsi, de n'amu veni se întrebăm netedu: vreti se discutati cu noi bugetulu si legile financiare? De voiti, bine; de nu, poteti usá de controlulu ce vi e datu. Pentru demnitatea camerei d'ar se nu se tolereze mai multu unu ministeriu, carui-a n'aveti de gandu a-i dá bugetulu si legile financiare. Nu vremu se ne impunemu.

Starea financiaria de adi nu suferé nici una intardiare. Prin urmare, a mai remané guvernulu in acésta pusetiune critica, fara prestigiu in afara si in intru, este a lipsi la demnitatea camerei si la creditulu tieréi. Vomu citá câte-va fapte ce ni s'au intemplat. Astfelu, cerendu-ni-se a platí tributulu, n'amu gasitu bani de cátu cu dobande colosale, si amu preferitu a améná plat'a de cátu se ne impunemu greutáti imposibile de suportatu. Nu-mi remane dar' de cátu se rogu respectuosu adunarea ca, de vré se discuta cu guvernulu bugetele, se adopte intervertirea ordinii dilei, discutandu-se de aci legile financiare, ér' la d'in contra vomu primí acést'a ca unu votu de blamu (protestári). Cu sil'a nu poteti se ne tienti! . . ne vomu mai intielege si de pre acele bance; e una casatoria de conventiune între camera si guvernulu! . . regula si alte cestiuni.

D. G h e o r g h i u indica, cá d. primu-ministru acusa camer'a, cá nu se ocupa adi cu cestiunea financiaria, caus'a e, cá adunarea nu-i recunosee importantia ei. Daca trebuie se aruncámu neincerdere, ea trebuie aruncata celoru ce s'au temutu a convocá camerele cu una ora mai curundu. Daca sciati cá aveti reforme financiare de facutu, de ee n'ati convocatu camerele cu una ora mai inainte? Argumentele dlui ministru nu-i potú servi dar' nici ca acuzare nici ca scusa. Cum s'au depusu proiectele, ele au fostu luaté in considerare in sectiuni. Adi guvernulu dice: incepeti se le discutati! Ca se se pota face acést'a, trebuie ca tote se fia terminate si puse la ordinea dilei. Nu importantia cestiunii dar' l'a silitu pre ministeriu a face acést'a, ci pentru a aruncá acusatuni camerei, a se desbraca de ori-ce responsabilitate si a impededá camer'a a-i chiamá la acésta raspundere. Nu ne potemu dar' ocupá de cestiunile financiare, pentru cá n'amu fostu chiamati cu una ora mai inainte, ca se avemu timpu a le discute. Stée dar' guvernulu aci si se primésca ori-ce raspundere.

D. P r i m u - m i n i s t r u I e p u r é n u rectificá, cá nu facu acuzári, nici voru a calcá regulamentul camerei,

Cátu despre neconvocarea mai de tempuriu a camerei, caus'a e cá nu aveau candu pregatí bugetele si cele alte legi. Dloru voru pune dar' interesulu publicu mai pre susu de celu personale, retragandu-se dupa pronunsierea camerei.

D. N. F l e v a constata, cá d. primu-ministru a pusu cestiunea ministeriale intr'unu modu cum nu s'a mai vedutu. Candu d. primu-ministru vine si dîce, cá e una casatoria de consciintia casatoria parlamentara d'intre camera si ministeriu, vorbindu de divortiu, i pare bine, cá d. primu-ministru recunosee ca e numai de „conventiun'a“

nu va fi in posesiunea documentelor autentice, convinctorie, pentru-cá nu va avé placerea, ca se treca in ochii totoruru celoru buni de calumniatoriu infamu.

Se recapitulám cele díse pãna aici si se inchiamu.

Studiulu istoriei patriei si a natiunei este pentru natiunea romanesca un'a d'in conditiunile essentialile de vietia. Daca limb'a unei natiuni se numesce cu totu dreptulu alu ei sufletu, apoi istoria ei este acelu midiu-locu minunatu, prin care se manifesta vietia sa natiunale, ea este diplom'a de legitimiatiune, cu care unu poporu se presenta in societatea si in concertulu celoru-lalte popore. Cine sunteti voi? De unde ati venit? Cari sunt faptele si meritele vostre in sierbitiulu umanitati? Cari sunt drepturile vostre la partea Europei in care locuiti? Raspundeti-ne, pentru-ca se fimu in stare de a combiná la venitoriulu vostru, la dreptulu si competentia vostra, de a siede ca natiune si ca statu in midiu-loculu nostru si alaturea nostra. La tote aceste-a si alte intrebári de natur'a acestoru-a, se pote raspunde numai cu istoria in mana.

Intr'aceea, a scrie istoria, nu este neci-decum lucru de tote dilele. Unu poporu pote se aiba sute de cronice si totu atátea monografie de ale cetátilor si districtelor, archivele sale potú se fia incarcate si inghiesuite de documente istorice d'in tote tempurile, si totu-si istoria se-i lipsesca. Am cunoscutu pre unu barbatu de renume europenu, carele, dupa-ce adunase in cursu de 35 de ani mai multe mii de documente istorice, d'in cari se se pota im-

acestu maritagiu d'intre camer'a si guvernulu. — Numai unu ministru abilu ca d. Iepurénu e in stare a veni se puna astu-felu discusiunea, pre acestu terenu, spre a scapá de raspundere (esclamari in drept'a.) Esclamariile, d-loru, nu sunt argumente. Nu merita nici a li se raspunde, daca nu sunt seriose. Intrerumpeti prin vorbe si espuneti fapte. — Apoi dnii ministri au mai taiatu si d'iu lune. Ministeriulu vine adi si dice: dati-ne pung'a ori ne retragemu! Dar' pung'a se da dupa ce mai antáiu se voru discute faptele. D. primu-ministru cere divortiu: ori ca camer'a si-cauta altu barbatu, ori ca d-loru si-cauta alta nevasta, adeca, ori ca noi ne ducemu, ori ca ve disolvemu. Apoi acestu divortiu trebuie se vedemu de se pote face. Ce se facu cu faptele d-vostre? Aveti se remaneti deputati, inse faptele vi se voru uitá: nu uita Romanulu lesne binele cum uita reulu, si faptele rele se voru uitá. Greu ni vine a vedé, ca se presinta Romanii ca inimicii tieréi. Veniti si ne diceti ca tier'a suferé. Dar' intre d-vostre fostii ministri si si cei actuali trebuie se ve dati socotel'a. Cátu despre sinceritate, ea se cere mai multu de la guvernulu, care, dupa ce ne-a convocatu, ni-a spus, ca bugetulu e de auru, si acum ajunge la arama. Aceste argumentari, ca financiele la inceputulu administrarii dlui Iepurénu sunt bune, la mediu-locu mediocre si apoi rele, acestea nu le primimu. Ministeriulu n'a spus de la inceputu situatiunea in care ne aflamu. Tocmai la a dou'a sesiune, acum ministeriulu vine si pune cestiunea ministeriale. Nu noi l'amu adusu, ba, ce e mai multu, s'a renegatu chiaru maternitatea, ca se stée pre acele bance, si a venit d. primu-ministru d'cundu, ca e d'iu minoritate — de-sí erá d'iu majoritate — s'a disolvalu fost'a camera. Cátu despre liberile alegeri, s'a repetitu s'acum ce a fostu in trecut, candu a mai fostu d. primu-ministru la putere. Stée dar' ministrii la loculu lor, asculte criticéle ce-i facemu, si acést'a nu va scadá financiele. Ministerulu spune, ca n'are incredere, ca n'are majoritate, si-recunosee faptele si nu-si da demisiunea. De ce nu ne anuncia demisiunea fara a ne mai cere intervertirea ordinii dilei?

Se citește una propunere, in care se dîce, ca adunarea, recunoscundu ca solutiunea cestiunii financiare este cea mai importanta, aména tote cestiunile si decide a luá in considerare cestiunea financiaria.

Scomotu. Deputatii se scola de pre bance fara ca presiedintele se fi radicatú siedinti'a.

Siedinti'a se suspinde pre 5 minute; la redeschidere se citește una propunere de ordine de dí, in care se dîce, ca adunarea, recunoscundu importantia cestiunii financiare, decide a o luá indata in considerare. — Se citește si o alta propunere, in care se dîce, ca adunarea, considerandu ca legile financiare sunt la ordinea dilei, si ca interpelările sunt prin dreptulu lor la ordinea de dí, nu ié in considerare propunerea facuta de ministeriu.

D. I o n u C. B r a t i a n u areta, ca l'a spaimentatu abilitatea omului de Statu, adi la guvernulu, si l'a decisu a luá cuventulu contra otaririi d-sale. Candu a vedutu nesce asociari de partite in camera, l'a spaimentatu abilitatea presiedintelui alesu; apoi, cugetandu, a vedutu ca cei ce au sustienutu guvernulu si-au dísu: — unei maestrie trebuie se opunemu alta maestria. Se intrebá: cine va fi biruitu? Na poleonu ori Bismarck, si credeá, cá totu Napoleonu va fi invinsu. Candu veni or'a Sedanului, d. primu-ministru cu abilitate puse cestiunea si va scapá de catastrofa; Bismarck va fi biruitu! La discusiunea adresei, ministeriulu diceá: lasati-ne pre noi, raspundeti tronului si pre urma e de onorea nostra se punemu cestiunea ministeriale.

Voci: Au pusu-o.

D. G h e o r g h i u: Au pusu cestiunea financiaria.

D. I o n u B r a t e a n u. Nu me intrerumpeti. De-sí betranu, dar' totu mai am memoria. D. primu-ministru, de-sí abile, nu e inse fara cavalerismu: vine si pune adi ces-

plinf lacunele d'in istoria patriei sale, in fine, intrebatu fiindu de amicii séi, cá pentru ce nu se apuca de scrierea istoriei, elu li raspunde in scurtu asié: Cu cátu adunu documente, mai multe, cu atá'ta vediu cá-mi lipsescu si mai multe. Istoria nostra o vom serie altii pre urm'a mea. Acelu barbatu fusese comitele Ios. Kemény, éra patri'a, pentru a carei istoria si-sacrificase elu parte mare a frumoseiloru sale venituri, este Transilvani'a. Toti contemporanii nostri tienu minte cuprinsulu acelei note diplomatice rusesce d'in 1848, in care se diceá, cá istoria poporului romanescu se perde intru intunecimea vecurilor. Dupa mine nu existe neci-unu poporu europenu, a carui istoria se nu se perda unde-va intru intunecimea vecurilor; inse fia-care poporu este detoriu esistentiei si onorei sale natiunale a scote la lumina faptele strabuniloru séi pre atátea vecuri, pre câte i-este prin potintia.

Éca, domnilor, adeveratele cause, pentru cari societatea academica romana prevediuse in statutele sale si infiintarea unei sectiuni istorice. Nu d'in vanitate, neci d'in mancarimea de a incarcá pre umerii séi greutáti inducitu mai mari decátu i impusese guvernulu Inaltimei Sale Domnitoriului in an. 1866/7, ei d'in profund'a convictiune despre imperativ'a necesitate de a ne cultivá istoria, s'au decisu cáti-va membri ai séi a se inserie in una sectiune istorica. Unu inceputu trebuia se se faca si pre terenulu acestu-a alaturea cu terenulu filologicu. Remane apoi la natiune si la reprezentantii ei ca, imbraci-

tiunea financiaria, inse cu una abilitate care a facutu pre camera a protestá. Ce face d. primu-ministru? In locu se stée pre terenulu, pre care detori'a dlui, ca presiedintele ministeriului si care represinta un'a d'in potéile statului, lu siliá se se puna, dsa se pune pre unu terenu permisu la unu Sedanu, nu inse si intr'unu parlamentu. Cestiunea se pune astu-felu: ori ve ocupati indata de cestiunea financiaria, ori ne tragemu de pre aceste bance. Candu unu ministeriu se retrage, dá demisiunea siefului statului si elu pote séu se-i primésca demisiunea séu se disolve camer'a.

D. I e p u r é n u: Amu luatú ingagiamentu cá nu o disolvemu.

D. B r a t i a n u. Sè nu vorbimu de cátu de fapte, ér' nu de ingagiamente. D. Iepurénu are devotamentu cátra tronulu si nu crede cá d. Iepurénu va lasá tronulu, candu i s'o cere.

D. I e p u r é n u. Tronulu e acoperitu de parlamentu.

D. B r a t i a n u. Parlamentulu este tramisu a casa si guvernulu remane la putere. (Ministrii intrerumpu.) Mi se intempla ce mi s'a intemplat la una curte: ca marturii guvernului m'au convinsu, ca guvernulu nu are dreptate. — Sè presupunemu, ca n'amu auditu de cátu pre d. primu-ministru. Ce ne dice: séu aveti anima de Romani si scapati-ne de catastrofa financiaria, séu noi plecámu! De ce acést'a? Parlamentulu se judece. . . Totu va fi una velleitate. Daca d. Iepurénu va face apelu la tíera, va dice ca camer'a a vrutu se lasé tier'a in pusetiunea cea mai primejdiosa; ministrii faceau sacrificie si represintantii, cari nu doriau de cátu a derimá ministeriele ca se vina la ele, au refusatú a ne sustiené (aplaude). Ministeriulu a luatú ingagiamentu ca, dupa adresa, se deé socotela tieréi de faptele sale: acést'a e una detoria si ea trebuie facuta nu cum o intielege fia-care, ci cum impune legea. Nu potú dice ministrii ca demisiuneza.

D. C a r p u. Ba potemu! . .

D. B r a t i a n u. Atunci nu mai sunteti ministri parlamentari. Dati cea d'antáiu lovire constitutiunale.

D. D. Ghica Comanescénu. A trecutú timpulu caraghioslicului!

Voci: la ordine, la ordine! (scomotu).

D. V o i n o v u. Crescerea omeniloru guvernului!

D. B r a t i a n u. D. Iepurénu e betranu, dar' colegii d-lui cei tineri potú se-lu urmeze? Unu ministeriu parlamentariu promite a veni se-si deé socotela, si, candu vine acea ora, punu camer'a intr'una dilema: séu voteza bugetulu, séu o lasa! Acést'a nu crede ca o voru face. S'a dísu de d. primu-ministru, ca poporulu e de vina. . . n'a dísu d. ministru n a t i u n e, si a fostu aplaudatu de cei ce lasa pre poporu la una parte! (aplaude). Dar' tocmai poporulu, care suferé de gresielele nostre totoruru (aplaude in drepta) tocmai elu, inocinte, trebuie se veda, care d'in toti e mai gresitu.

Ministeriulu acusa camer'a, ca de una luna n'a resolutu, n'a votatu nici una lege. D-vostre, de 8 Junc la putere, toti omeni forte mari si cari, de n'ati fi mari, nu avea vërsta ati fi venitú pre acea banca, aveati nevoia ca de aci incolo se ve ganditi la tote legile? Unu ministru candu vine ca una idea, vine cu ea si formulata. Sè presupunemu, ca erati nepregatiti. Optu lune vi-a trebuitú se faceti legea monopolului? Ea erá gat'a: ori-ce concesionaru vi-o poteá dá. Contributiunea generale? Erá lesne: d. Iepurénu si-duceá aminte de timpulu patriarchale. Titulu? Elu nu poteá fi cautatu 8 luni. Timbrulu? D. Iepurénu e parintele lui, si nu erá ce-va nou pentru ministeriulu de adi. Vi-a trebuitú 8 lune de dile ca se revedeti acele legi — unele de 5, 8, 13 ani — si camer'a, sectiunile, se le pota studiá si a se convinge numai in 5-6 dile? Daca sunteti sinceru devotatu regimului constitutiunale, si vreti ca tíera se nu se scole intr'una dí cu legi, cari se o atinga

siandu ide'a, se consurga cu midiu-locele sale materiali la realizarea ei.

Intre aceste-a, pãna candu se ni avemu istoria scrisa pre lungulu evu de 1770 de ani, ar' trebui se avemu multu mai curundu istoria celoru duoi ani de eterna memoria, ani ai adeveratei regeneratiuni. In lips'a unei istorie specifice a aniloru 1848 si 1849, scrisa sine ira et studio, precum dice Tacitus, d'in punctu de plecarea alu natiunei romanesce, si cu respectu la tota activitatea ei de atunci, vedemu adese-ori, cu destula dorere sufletesca, cum filii acelei-a si natiuni, d'in etatea juniei, d'in a barbatiei mature si d'in a betranetiloru conduse de lunga esperientia, abié se mai potú intielege unii cu altii a supr'a celui mai de aproape trecutú. Credinti'a mea este, cá reulu acestu-a la lumina istoriei va trebui se dispara in partea sa cea mai mare. Preste acést'a, romanii in acei ani s'au aflatu in actiune alaturea cu cele-lalte popore ale Europei; d'insii sunt detori ca se probeze acést'a cu istoria lor, si se nu suferé, ca faptele lor, bune, rele, mari séu mice, intiepte séu erronate, se fia cufundate in mormentulu uitarei, precum d'in nefericire s'au cufundatu altele multe pre câte unu seculu intregu, séu si pentru totu-de-un'a. Am dísu.

„Transilvani'a.“

nu până la baerile animei, ci ale puugei, cari sunt mai sen-
tfibile, nu trebuia să faceti astu-felu. De vedeati că e rea
situațiunea financiară — si d. Iepurénu típa de 4—5 ani
mereu, că financiele sunt rele! — lasati să trecă 8 lune
si in anulu ajunului nou veniti cu legi, cu sarcine noue?
Dupa 8 lune de dñe cereți séu se ve retrageți, séu
să vi se deé bugetulu, ca pre urma să o tramiteti acasa.
Credu, că camer'a nu va adoptá acésta propunere. Opinu
ca ministeriulu să-si retraga propunerea, si se roge aduna-
rea să reguleze positiunea guvernului, cerundu să li se spu-
na de au majoritate séu nu. --- D. primu-ministru Iepurénu
marturesce, că in faci'a ingratiitudinii dlui Bratianu a uitatu
pre toti. Unde lu ataca d. Bratianu? In cestiunile financia-
rie, candu dloru lucréza a plati detoriéle trecutului (drépt'a
aplauda). I se díce de d. Bratianu ca e abile. Bratianu nu
demnéza a intrebuintá abilitatea: oper'a dlui electorale a
fostu mai ferice. Acestu guvern nu se afla in faci'a unei
majorități, ca alta data, candu se dícea susu baieti! In
acésta positiune, guvernulu nu pote face de cátu ce'a ce
face: prefere a fi la guvern 3 dñle cu una camera inde-
pendinte, de cátu 3 ani cu un'a dependinte. Pána aci ní
ee imputá lovirea de Statu. I se imputa adi, că va disolve
camer'a; acésta nu va face, că-ci ar' fi se deé una des-
mintre principiiloru adoptate.

Guvernulu nu pote disolve adunarea, ca-ci misiunea
lui e provisorie, pana candu adunarea va dá unu guvern
parlamentaru, mai tare, mai cu incredere. Afacerile tieri nu
voru să le resolve singuri, ci prin concursulu totoruru
poteriloru statului. Da dar' solemn promisiunea, ca nu va
disolve camer'a, ori-care ar' fi votulu ei de adi. D. Bratianu
vorbesce de legile patriarchale. Daca vomu gasi vre-una
lege vechia buna să n'o adoptámu, si se stámu totu in le-
gile noue, votate reu? (intrerumperi). Legea perceptiunii e
facuta in 1867 si 1868.

D. Bratianu. E una modificare, facuta sub d.
Mavrogheni.

D. Iepurénu. Ieu respunderea reglementului finan-
ciaru, transformatu in lege la 1863. Acésta lege n'a fostu
pána aci atacata: se credea, că elu mariá detori'a flotanta,
pre candu d'in contr'a elu opríá crescerea acésta, si d. Bra-
tianu n'a avutu temeiu să-lu acuse. D. Ionu C. Bratianu
apeleza la cavalismu. Ei, die Bratiene, de candu sum la
guvernulu am uitatu a mai fi cavaleru. Candu inse vedu, că
presinti'a mea nu mai e utile, e de detori'a mea să vinu si
să spunu claru: nu e adi tempu de interpelări, dati legile
financiare, la d'in contr'a me retragu. Tronulu, ni s'a impu-
tatu, că lu lasámu descoperitu: nu e asié, că-ci până acum
nu ne amu retrasu inca. Cestiunea e a ne ocupá sinceru,
seriosu, de afacerile financiare ale tieri, si fiti siguri, că
atunci, candu vomu fi pre acele bance de deputati, vomu
socotel'a.

D. Ghorge Chitiu e de parere, că nu pote
camer'a síl ministeriulu a stá pre acele bance. Casatori'a
sí'l'a nu se pote tiené.

Daca ministrii nu voru să stéa să refúiesca socotelele,
e camer'a oprí, inse si-reserva dreptulu d'a-i judecá;
la fincie au să fia interpelări grave. Divortiulu lu
considerá ministrii ca de pre acum pronunciatu. Ordi-
dñlei n'o pote interverti, la propunerea ministeriului nu
pote aderá camer'a. E unu proverb germanu: „spiritele
rele esu pre acolo pre unde au intratu.“ Să lasámu dar'
ustí'a deschisa acestui guvernulu, să ésa pre unde a intratu.

D. Lahovari, ministru de justitia, aréta, că voru
scí esí pre unde au intratu, pre calea mare: n'au trebuinta
ca d. Chitiu să se faca portariu ca să deschida ustí'a.
De vreti să scapati de noi, spuneti-o claru. Retragundu-ne
anulámu respunsurile la interpelări, neretragundu-ne vomu
stá aci a respunde la tote imputările.

(Finea va urmá.)

VARIETATI.

*(Ministeriulu ung. de culte
si instructiune publica) a acordatu
gimnasiului romanu de 8. classe d'in Násen-
du dreptulu de publicitate, si cu aplicarea regu-
lamentelor relative la gimnasele publice, să pota
tiené esamene de maturitate, si se pota dá atestate
scolastice cu valoare publica legale.

*(Redactorele acestui diurnalu),
d'impreuna cu socia-sa, a petrecutu diu'a născerei domnului
in arestulu d'in Vatiu la domni arestati politici: Al.
Romanu si socia-sa, S. Miletiu si socia-sa si una copilitia a
acestor-a, si I. Poruti. Arestatii si ospetii an tramisu d'in
arestu dlui I. Brateanu la Pitesci, in Romani'a, una depesia,
priu care lu saluta cu iubire la diu'a născerei. salvatorelui.

*(Junime a academiica romana d'in
Vien'a) va serbá si in acestu anu ajunulu anului nou.
Acésta serbare va avé locu in 31. decemvre 1870. st. v. la
7 ore ser'a, in „Otelulu Victori'a“, Wieden, strad'a favor-
ritiloru.

*(Pesti Napló) cu propria malitia a luat
notitia despre ceea ce s'a dísu in nrulu trecutulu alu acestui
diurnalu ca „Dunarea o fluviu romanu“, si se vede că-i cade

reu pentru ce „Federatiunea“ staruiesce ca Roman'a să-si
aiba reprezentantele séu la conferinti'a d'in Londr'a. Maliti'a
si invidi'a lui „Pesti Napló“ inse nu va aduce in confusiune
dreptatea romana.

*(Domineca in 8. ianuariu), primirámu
pre cale telegrafica armatori'a provocare d'in Sighetulu-Mar-
mafiei: „Correspondinti'a d'in Marmati'a“, in nr. 131 alu
„Federatiunei“, cuprinde invinuiri nesuportabile; provocu
pre auctoru, ca in adunarea comitetului societáti nostre de
lectura, ce se va tiené in 14 l. c. in Sighetu, precum si in
„Federatiune“, să documenteze cu probe assertiunile sale,
subsemnandu-se, altcum remane calumniatoriu. — Pavelu
Vicariulu.“

*(Societatea academiica) a primitu de
la academi'a d'in Copenhag'a una colectiune de anale
pretiosá, preste 50 de volumene ilustrate. Aceste volumene,
a caroru-a tramitere a fostu provocata de d. V. A. Urechia,
cu ocaziunea mergerei sale la congresulu preistoricu, a fos-
tu insocita, ni se spune, de o gentitia comunicatiune. De-
legatiunea societáti academiice a respunsu dlui Dr. Stein-
strup, secretariu alu academiie de sciintie, in termenii ur-
matori: „Societatea academiica a primitu de curundu pre-
tios'a colectiune de anale ce ati binevoitu a-i comunicá. —
Colegulu nostru, d. profesorulu Urechia, ni-o anunciase degiá
la venirea dsale de la congresulu archeologicu d'in Copen-
hag'a. Juna, cum este si in sa-tier'a sa, societatea academi-
ica romana nu ar' scí, domnule profesorulu, să puna la des-
pusetiunea illustrei vostre academie si cu titlu de prefecta
reciprocitate, una colectiune de cárti egala cu aceea, care
amu primitu-o d'in Copenhag'a. Ne grabimu totu-si, die
profesore, de a anecá aci... volume, lucrári, fia de ale
societáti, fia de ale unor'a d'in membrii séi. Daca recuno-
scinti'a societáti academiice romane pote suplín la impos-
sibilitatea in carea ne aflámu, de a oferí illustrei vostre
corporatiuni una colectiune de lucrári de una mai mare va-
lore, subsemnatulu si-face una placere, de a vi presentá
despre acésta asigurare perfecta. Cu acestu titlu, fia-ni per-
misu de a sperá, că cele mai bune relatiuni voru continuá
de a se desvoltá intre illustr'a academiie de la Copenhag'a
si institutiunea nostra juna.“ Primiti etc. „Inform.“

*(Numerulu optu) alu foiei „Societá-
ti pentru invetiatura poporului ro-
manu“ contine urmatoriéle materie: Partea I. Ac-
tele Societáti: 1) Program'a solemnitati deschi-
deri scoleloru dominicale (gratuite) de adulti si meseriasi
pre anulu 1870—1871; 2) Darea de sema despre deschi-
derea cursurilor de adulti si meseriasi pentru anulu
1870—1871; 3) Deschiderea cursurilor publice si gratuite
de instructiune generale si professionale pre anulu 1869—70.
Partea II. Scóla: 1) Invetiamentulu intuitivu, de B. A-
dilescu; 2) Higien'a scoleloru, de Dr. Felix; 3)
Desbaterile congresului XIX alu invetiatoriloru germani, de
B. Constantinescu. Partea III. Enciclopedia poporale: 1) Conferentia publica. — Despre apa,
de Dr. Davilla; 2) Fragmente istorice. — Daci'a romana
sub jugulu Gotiloru, de Bonif. Florescu; 3) Astronomia. —
Eclips'a de sore de la 10. dec. 1870, de St. C. Michailescu; 4) Patria si Libertate (sonetu) de G. C. Partea
IV. Diverse: 1) Chiparosulu, de A.; 2) Statistic'a lo-
cutoriloru d'in imperiulu ostrungurescu, budgetulu Parisului
pentru instructiunea publica, etc. Pretiulu abonamentulu pre
anu 10 lei noui. Inst. primari d'in orasie 5 l. n., d'in saté
3 l. n. pre anu. Acestu pretiu de abonamentu este pentru
totu intinsulu Daciei, adaugundu-se numai porto. A se
adresá pentru cereri de abonamente la dlui I. Emilianu,
secret. societ. (Strad'a Pensionatului Nr. 10.)

*(Amiculu progresului.) Sub acestu
titlu aparí in Iassi una foia noua, carea, precum cetimu in
Nr. 1, de la 13. decemvre, si-a propusu a trata, si cu
osebire a reproduce d'in limb'a franceza ori-ce materie scien-
tifică si literarie. — Salutandu aparinti'a acestui nouu organu
si scopulu séu salutaru, i dorimu cátu mai multi amici
spriginitori.

*(Insciintiare.) In localitáti Societáti pen-
tru cultur'a romana in Bucovin'a se voru tiené, conformu
statutelor ei, urmatoriéle prelegeri publice: 1)
„Despre teritoriulu locuitu de Romani in díu'a de asta-di“,
de dlui I. Sbierra, Domineca, in 20. dec. 1870 (1. ian.
1871); 2) „Despre istori'a fondului religionarulu gr. or. d'in
Bucovin'a“, de dlui S. Andrieviciu, Domineca, in
3/15 ianuariu 1871; 3) „Despre chipulu cum pote inveti-
atoriulu desceptá si inaintá dragostea cátra natiune“, de dlui
I. Drogli, Domineca, in 10/22 ian. 1871; 4) „Despre
originea poporului romanu“, de dlui I. Sbierra, Domineca,
in 17/29 ian. 1871; 5) „Despre increstinarea Romanilor“,
de dlui M. Calinescu, Domineca, in 24 ian. (5 febr.)
1871. — Aceste prelegeri sunt gratuite, dara d'in caus'a
spatiului restrinsu alu localitátiloru se voru impartí bilete
de intrare, pre cari doritorii si-le potu procurá de la secre-
tariulu societáti, cu una dí inainte de tienerea fia-carei
prelegeri, de la 3 până la 6 ore d. m. Inceputulu fia-carei
prelegeri la 5 ore d. m. — Cernauti, in 15/27 decemvre,
1870. Comitetulu Societáti.

Adjutoriu pentru „Federatiune.“

Amu primitu in dílele aceste de la dlui M. Nicola,
d'in Abrudu, 46 fl. si 1 galbenu. Contributorii au fostu:
Societatea mineraria „S. Maria la Troasiu“ 1 galbenu; dnii
Mateiu Nicola si Simeonu Balintu câte 5 fl.; dlui Amosu To-
bias 3 fl.; dn'a Salvin'a Tobiasiu 2 fl.; domni: Ionu Iancu,
Ios. Ciura, Simeonu Caianu, Nicol. Helen, Ionu Almasianu,
N. St. Siuluti, Ionu Ciura, Avramu Bocaniciu, Georgiu
Anca preutu, I. Todescu, Motia Dimbulu, B. Maioru, Zeicu
Ionu, unu anonimu, unu ore-cine, Ales. Lazaru, Victoru Ba-
ritiu, Ales. Ciura, Ionu Gallu, Ales. Vasiu, Sebastianu Hen-
zel, Ionu Visia, Ionu Popu arendatore, Ales. Tobiasiu, R.
Patitia, N. Moldovanu, N. Lobontiu, Iosifu Crisanu, Ales.
Popu si Gerasimu Muncacianu câte 1 fl., si dnii Georgiu
Ivascu si Barbu câte 50 cr. Sum'a: 46 fl. si 1 galbenu.

Redactiunea actuala a inaintatu acésta suma la locul
destinatu.

Sciri electrice.

Municu, 5. ian. Camer'a reprezentantiloru
a primitu creditulu militarulu de 41 milioane pen-
tru continuarea resbelului până in finea lui
martiu.

Petropole, 5. ian. Pregatirile de inar-
mare se continua; in arsenalu s'au primitu 200
lucratori civili.

Vien'a, 6. ian. Regele Italiei a scrisu papei
inainte de plecarea sa d'in Rom'a, că pentru acésta
nu l'a cercetatu, fiindu că a fostu convinsu, că nu
l'ar' fi primitu, cu tote aceste a inse nu se pote
retiené, de a nu-si aretá reverinti'a si devotamen-
tulu, ce i pastreza. Afiandu pap'a despre acésta a
disu: Cine a vedutu vre odata, ca unu prisionieru
să refuse visit'a temnicerului séu?

Constantinopole, 6. ian. Pentru a
evitá versarea de sange, Port'a a tramisu pre
sieciculu Emin la rebelli, ca să incerce una impa-
care pacinica. In casu candu acésta incercare ar'
remané fara resultatu, atunci se voru incepe ope-
ratiunile seriose. — „Journal Constantinopel“
anuncia, că cestiunea romanesca s'a delaturatu, de
ora ce principele Romaniei a dechiaratu Portei, că
elu n'are nice decâtu intentiunea de a se subtrage
de la obligatiunile tractatului.

Florentia, 7. ian. Una epistola a lui
Garibaldi anuncia ocuparea Dijon-ului prin tru-
pele sale, si si esprime multumirea facia cu por-
tarea resbelului d'in partea francesiloru.

Madridu, 8. ian. In Baz'a s'a intemplat
una rescota republicana; rescotatii ocupara siesulu,
cu tote aceste-a inse rescota se considera de ne
insemnata.

Brussele, 8. ian. Gambetta se afla la
armat'a lui Chancy. — „Indépendance“ anuncia,
că cortelulu generalu alu lui Bourbaki a fostu
ieri in Dijon. Duoi francesi, cari incunoscintiaru
pre Werder despre apropiarea lui Bourbaki, fure
impuscati. Gambetta dede ordinu lui Bourbaki ca,
dupa curatirea Vogesiloru, să inainteze până la
Nancy.

Constantinopole, 8. ian. Vice-re-
gele Egiptului a oferitu Portei 20,000 fetiori tru-
pe auxiliare contr'a rebelliloru.

Berlinu, 9. ian. Se asigura, că consululu
prusescu d'in Londr'a, contele Bernstorff, este avi-
satu ca, cu ocaziunea conferintei pontice, să nu
se retraga de la propunerile de pace, ba d'in con-
tr'a să urmeze cu atentiune propunerile contelui
Beust in acésta privintia, de ora-ce intentiunile
Austriei nu sunt necunoscute lui Bismarck.

Burs'a de Vien'a de la 10. ianuariu 1871.

5% metall.	57.25	Londra	124.05
Imprim. nat.	66.35	Argintu	121.50
Sorti d'in 1860	94.26	Galbenu	5.85
Act. de banca	737.—	Napoleond'or	9.94
Act. inst. cred.	247.50		

Proprietariu si editoriu **ALES. ROMANU.**

Redactoru resp. interim. **Dr. IOS. HODOSIU.**